

Усі без винятку держави приречені на занепад, загибель і забуття. Чимало з них в агонії тягнуть за собою інші.

Тайрус із Гелії, «Історії імперій», том VI

Пролог

Гелія, Благословенні острови

Ерлок Граель стояв осторонь від братчиків і сестер в очікуванні Обрання.

Чекали посеред невеликого амфітеатру просто неба, зведеного неначе із самого лише глянцево-білого мармуру й золочених карнизів. Гелія носила свої шати з гордістю, ніби наперекір суворому життю поза межами Благословених островів.

Усі інші жартували та сміялися, зближені спільним хвилюванням, однак Граель мовчки стояв на самоті, напружено вдивляючись поперед себе. До нього не говорили, з ним не ділилися пошепки промовленими жартами. Мало хто визнавав його присутність у принципі: погляди ковзали повз нього, ніби його й не існувало. Для більшості так і було.

Граелеві було байдуже. Він не горів бажанням обмінюватися з ними беззмістовними фразами й не заздрич юнацькій товариськості. Сьогодні йому було заготовано тріумфальну мить. Сьогодні його мали прийняти до кола обраних як підмайстра в таємні вищі ешелони Товариства світла. На місце в Товаристві він заслужив важкою працею. Рівних серед учнів йому не було зовсім. Хай вони й походили з багатих і шляхетних родів, а він — з роду неписьмених свинарів, та він був талановитішим і гіднішим від них усіх.

Увійшли майстри: вони валкою спустилися головними сходами, стишуючи гомін сповнених надії голосів. Граель не зводив із них очей, що горіли жадібним полум'ям. Він облизував губи в передчутті престижу та слави, що йому от-от дістануться, у здогадках про таємниці, що йому от-от довірять.

З урочистими обличчями майстри розташувалися на нижніх рівнях амфітеатру, зі своєї висоти вдивляючись у скупчення adeptів на долівці. Після задовгої павзи, щоб ще більше рознервувати, бундючний, схожий на жабу майстер із блідою, ніби вологою шкірою — старійшина Бартек — прокашлявся та привітав випускників. Пишна промова була переобтяжена патосом і самозамилуванням, тож Граель пере чекав її з порожнім поглядом.

І от нарешті настала ця мить: майстри мали обрати, кого з випускників взяти собі в підмайстри. Тут зібралися провідні представники всіх основних дисциплін і вчень Товариства. Вони представляли науку Аркани, різні школи логіки й метафізики, Благословенні архіви, астрovidців, ораторську герметичу, езотеричну геометрію, шукачів та інші вчення. Так чи інакше всі вони служили спільній великій меті Товариства — збирати, вивчати, додавати до списків і берегти найпотужніші чарівні артефакти, які тільки бачив світ.

Найвидатніші уми цього світу зібралися разом. Проте Ерлока Граеля цікавила лише одна з них: ієрархія Малгерца, Майстриня Ключа. Темну шкіру її вкривали глибокі зморшки, а колись чорняве волосся було майже повністю сиве. Для adeptів Гелії Малгерца була легендою. Вона відвідувала церемонію Обрання не щороку, але коли все ж з'являлася, то обирала когось із випускників підмайстром у коло обраних.

Винесли Жезл обрання. Першій його передали ієрархії Малгерці як найшанованішій з усіх присутніх майстрів. Вона взяла його покрученою рукою, і серед учнів прокотилася хвиля шепоту. Сьогодні Малгерца й справді обиратиме підмайстра — тонкі Граелеві губи скривилися в ледь помітній посмішці. Поважна жінка обвела юнацтво соколиними очима — усі як один затамували дух.

От-от мало пролунати ім'я того, кому судилося досягти величчя, стати частиною шанованої, мало не священної еліти й насолоджуватися визначенням майбутнім. Пальці в Ерлока Граеля посіпувалися від нетерпіння. Настала його мить. Він уже

майже зробив крок уперед, коли ієрархія нарешті промовила глибоким і різким, як витриманий у дубових діжках алкоголь, голосом:

— Тайрус із Геллесмору.

Граель кліпнув. Припущення, що, напевно, сталася якась помилка, промайнуло в голові та швидко змінилося приголомшливим усвідомленням. Воно захлеснуло Ерлока, наче цебер крижаної води: обрали не його.

Обраний учень не стримав задоволеного вигуку посеред шепотіння й ахання. Новий підмайстер пішов уперед (інші вітали його, плескаючи по спині й плечах), скочив сходами та приєднався до ієрархії Малгерци, навіть не приховуючи самозадоволеної усмішки.

Граель не виказав нічого, однак лиховісно застиг.

Решта церемонії минула приглушено й розмито, ніби вві сні. Майстри передавали Жезл обрання, викликаючи щоразу нових і нових підмайстрів. Лунало ім'я за ім'ям, і натовп рідішав, доки зрештою Граель не залишився сам. Море майстрів і колишніх братчиків і сестер дивилося на нього звисока, наче присяжні, що от-от оголосять смертний вирок.

Руки більше не сіпалися. Коло серця, наче гади в смертельній сутичці, вилися сором і ненависть. Служителі в золотавих мантиях повернули Жезл обрання до церемоніального футляра, клацнули кришкою на знак остаточного завершення й віднесли геть.

— Ерлоку Граелю, — виголосив Бартек із посмішкою в очах. — Тебе не покликав до себе жоден із майстрів, але Товариство завжди славалося своєю добротою. Для тебе знайшли місце — з надією на те, що там ти нарешті зможеш навчитися скромності та бодай крихти співчуття. Можливо, із часом хтось із майстрів зволіє прийняти тебе...

— Де? — перепинив Граель (це викликало хвилю обурливого шепоту й цокання, але йому було байдуже).

Бартек задрав свого бульбоподібного носа. Вираз мав такий, ніби випадково вступив у щось бридке.

— Служитимеш молодшим помічником сторожам рубежів Трешголдів, — оголосив він, злісно блиснувши очима.

Колишні братчики й сестри заприскали, ледь стримуючи сміх. Учнівство зневажливо називало сторожів трешерами. Нижче падати не було куди в усіх значеннях цього слова: вони охороняли й наглядали за найглибшими ділянками сховищ під Гелією. До лав сторожів потрапляли ті, хто розгнівав майстрів — чи то грубою політичною хибкою, чи то поганою поведінкою, — та будь-хто, кого Товариство потребувало позбутися. Унизу, в темряві, про них можна було забути. З них сміялися. Їх соромилися.

Бартек досі бубонів щось повчальним тоном, але Іраель майже не чув його слів.

Тієї миті він присягнув собі, що це не кінець. Що він служитиме серед сторожів і зробить усе, аби його цінність помітили, щоб ніхто із цих бундючних, лицемірних майстрів і честолюбців, з якими йому довелося вчитися, не міг її заперечити. Він прослужить рік-два, а потім посяде належне по правді місце в колі обраних.

Їм його не зламати.

А цієї кривди він ніколи не забуде.

Аловедра, Камавор

У стінах шанованого Судного святилища панувала темрява і прохолода: Каліста була вдячна за змогу сховатися від пекельного камаворського літа. Виструнчившись у підігнаних по фігурі обладунках і шоломі з високою китицею, вона чекала звершення суду.

Хоч сонце сюди і не діставало, але тонкий юнак, що стояв навколішки поруч із нею — спадкоємець Сріберного престолу, — був увесь мокрий і дихав уривчасто та швидко.

Юнака звали Вієго Сантіарул Молах фол Калах Гейгаарі, і сьогодні вирішувалося, чи бути йому королем, чи цей день стане для нього останнім.

Абсолютна влада або смерть. Третього не дано.

Калісті він доводився дядьком, але вона для нього була швидше старшою сестрою. Вони зростали разом, і для нього вона завжди була авторитетом. Його не готували до правління. Королем мав би стати батько Калісти, первісток, але його забрала нагла смерть, і право на престол перейшло до молодшого брата, Вієго.

Холодні стіни святилища глушили гомін натовпу зовні. Безіменні жерці в каптурах — обличчя затінені й захищені під білими порцеляновими масками — стояли в колі під покривом темряви. Тихе монотонне наспівування скидалося на шипіння змій, а від лампад розходився різкий, п'яний дим.

— Лісто, — видихнув Вієго.

— Я тут, — тихо відповіла Каліста. Вона нікуди не відходила.

Юнак зиркнув на неї. Він мав видовжене обличчя з гарними шляхетними рисами, і в цю мить здавався навіть молодшим від двадцяти одного року. Погляд він мав наляканий, як у тварини, що не знає, бігти їй чи битися. На чолі кров'ю було намальовано три лінії, що сходилися в одній точці між бровами. За традицією кров'яний тризуб малювали тільки померлим, щоб вони швидше дісталися Потойбіччя і їх упізнали Шановані Предки. Він нагадував про смертельну небезпеку того, що мало відбуватися далі.

— А скажи-но ще раз, які були батькові останні слова, — прошепотів Вієго.

Каліста закам'яніла. Старий король був Камаворським Левом: він наганяв жах і на полі битви, і на політичній арені. Але на смертному ложі він був геть не схожий на могутнього короля-воїна, якого колись боялися вороги. У ті останні миті тіло його було змореним і схудлим — у ньому не залишилося ані краплі славетної міці й життєвої сили. В очах досі блякло мерехтіли залишки тієї енергії, яку він мав у розквіті сил, але то

швидше догоряли останні жаринки у вогнищі — один тільки відблиск перед тим, як його забере п'ятма.

Він зібрав усі свої сили й учепився в неї руками, що геть не були схожі на людські й більше скидалися на пазурі стерв'ятника. «Пообіцяй мені, — прохрипів він у полум'яному розпачі. — У хлопчиська не королівська вдача. Я звинувачую себе, але тягар цей нести тобі, онуко. Обіцяй, що помагатимеш йому. Будеш йому радницею. Стримуватимеш його, як буде треба. Захищатимеш Камавор. Відтепер це твій обов'язок».

«Обіцяю, діду, — сказала Каліста. — Я обіцяю».

Віего дивився на неї затамувавши дух. Лесть чутний гул на товпу назовні підіймався й затихав, наче далекий прибій.

— Він сказав, що ти будеш великим королем, — збрехала Каліста. — Що перевершиш навіть його великі звитяги.

Віего кивнув, шукаючи в її словах розраду. Вона трохи розслабилася і м'якішим тоном запевнила:

— У страху немає нічого поганого. Лише дурний не боявся б, — вона підморгнула. — Ну, тобто дурніший за тебе.

Віего засміявся, хіба трохи істерично — і точно загучно для такого просторого місця з усіма його високими зводами. Жерці суворо глянули на спадкоємця престолу, і він зібрався. Заправив за вухо неслухняний кучерик і знову завмер, удивляючись у темряву.

— Страху не можна дозволяти взяти гору, — сказала Каліста.

— Якщо меч забере мене, наступною навколішки тут стоятимеш ти, Лісто, — прошепотів Віего, а тоді трохи подумав і додав: — А й справді, ти правила б набагато краще за мене.

— Ні, не кажи такого, — просичала Каліста. — Ти маєш благословення Предків, по жилах твоїх летиться сила, якої не мав твій батько. Ти гідний. До заходу сонця тебе проголосять королем, і все це стане самим лише спогадом. Меч тебе не забере.

— Але ж якщо...

— Меч тебе не забере.

Віего повільно кивнув.

— Меч мене не забере, — повторив він.

Повітря змінилося, а непогамовне наспівування жерців пришвидшилося. Кадила загойдалися з боку в бік. Кристалічну лінзу, встановлену всередині високої бані, пронизав промінь світла: сонце нарешті сягнуло точки просто над нею. У промені витали порошинки й пасма п'яного диму... Але нічого не відбувалося.

Тоді з'явився Клинок короля.

Ім'я йому було Святість. Каліста дивилася на нього затамувавши дух. Величезний меч завмер над землею: він існував лише в духовних Залах Предків і приходив тільки на поклик правомірного правителя Камавору або жерців, коли треба було судити майбутнього суверена.

Кожен монарх Камавору носив Сріберну корону — войовничий вінець із трьома зубцями, що ідеально пасував старовинному роду войовничих правителів — але саме Святість була справжнім символом трону. Першість того, хто тримав Святість у руках, була беззаперечною; володіти Клинком короля означало пов'язати з ним свою душу, хоча не всі спадкоємці камаворського престолу пережили обряд пов'язання.

Каліста знала: це не просто якась примарна загроза зі старих легенд. Історія налічувала десятки спадкоємців, що пали тут, у Судному святилищі. Не просто так дехто називав меч Поглиначем душ. Його справедливо боялися як вороги камаворського престолу, так і його спадкоємці.

Натовп назовні стих. У повітрі зависло очікування: народ готувався або вітати нового монарха, або оплакувати його. Чи відчиняться навстіж двері й уславлений Віего вийде до них із мечем у руках, чи дзвін над святилищем зронить єдину скорбну ноту, що знаменуватиме його кінець.

— Віего, — сказала Каліста, — уже час.

Кронпринц кивнув і піднявся на ноги. Меч висів перед ним і чекав — треба було взяти його. Та все ж він вагався. Не відводив від меча нажаханого погляду. Вип'явши сердиті очі за безликими масками, жерці мовчки закликали його дотримуватися отриманих раніше вказівок.